

Տարեկան գինը 10 բուլլ, կէս տարվանը 6 բուլլ:
Սևանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաբաղադրացիք չիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Ֆայտարարութիւն ընդունուած է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԱՐԻՔ ԿՍՏԱՐԻՆԷ ԱՐԱՐԱՆԵԱՆ—ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՅՐ ցարօր արքի ծանուցանում է, որ իր հանդուցեալ ամուսին ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՅԻ մահաւան տարիշքձանը լրացած լինելով կատարվելու է հոգեհանգիստ կլերաիէ, ամեցոյ 25-ին, ս. պատան լողիդց յետոյ Վանայ Վայո կէիդեցում: Ուստի յայտնելով այս մասին ինկզում է հանդուցելոց յիշատակը յարդոյներին պատան իրանց ներկայութեամբ հանդուցեալ է հոգեհանգիստը:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչէ՛ն հասարակաց կաթճիգը:—ՆԵՐԳԻՆ ՏԵՍՈՒ-
ԹԻԴԵՆ: Նստակ Անալըաշարից: Նամակ իմըս-
քիմ: Նամակ խմորդիմ: Նստակ խմորդիմ:
Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻԴԵՆ: Նամակ
Թիւրքիայից: Ատաղքին լուրեր: ԽԱԽԻ ԼՈՒՐԵՆ:—
ԳԱՅՏԱՐԱՔԻ Նայեցակէտը ընտրողական գործերում:

ԻՆՁ Է ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԿԱՐԴԻՔԸ

Կան հայոց լրագրիչներ, որոնք ստում են, երեք հայ հրատարակիչիչներ «Արարատ», «Անգո» և «Նոր Կոր» Ներսիսյանից են, իսկ երկու լրագիր միայն՝ «Արձազանք» և «Մշակ» Ներսիսյան կողմն են, ուրեմն հասարակաց կարծիքի մեծամասնությունը Ներսիսյանից է։

Կա կոտորելըսդեհ սխալ հաշիւ է։ Այն ժեռ պաղկիւնրի քանակութեանը պէտք է նայել հասարակաց կարծիքի մեծամասնութիւնը որոշելու համար, այլ այդ լրագիրներում՝ ոչոյն իսկ հասարակաց կարծիքը աբարայայութեան քանակութեանը

Բաց արեք,» Նոր Կտակ» և կը տեսնեք, որ բացի իրան խմբագրի ձայնից ոչ մի ձայն կառ չուցէ՝ դարձեալ մի ձայն կը գտնեք Ներսէսի գէշը։ Այն ինչ բաց արեք «Մշակ»՝ համարները և կը տեսնեք, որ ինքն խմբագիրը իր սեփական կարծիքը գրելով է չյայտնում, բայց նոյն թերթում տպագած են անթիւ նամակներ և լուրեր, որտեղ ժողովուրդը իր համակրութիւնն է արտայայտում Ներսէսի կաթողիկոս ընտրվելուն։ Մօակցայում ընտրում են պատգամաւոր Ներսէսին համար

կողով, Աշխուհում՝ նոյնպէս, Երևանում՝ պա-
հանջում են որ ընտրված պատգամաւորը
իրան Ներսէսի կողմը յայտնի, ուրիշ կերպ
չեն ընտրի, Ախալքալաքում՝ բնորեցին՝ Ներ-
սիստեան պատգամաւոր, Ախալցխայում՝
նոյնպէս, Քուլթայիսում՝ նոյնպէս, Աշինտեան
նոյնպէս, Թիֆլիսի եկեղեցիները մեծ մա-
սամբ Ներսէսի կուսակիցներին են ընտրել,
գերժապէս մեզ յայտնի քաղաքներն և գեղ-
դերի մեծ մասում բնորէլ են Ներսիստեան
պատգամաւորներ, ուրեմն հասարակաց կար-
ծիքը կազմում են ոչ թէ երեք լրագիրներ
երկուսի դէմ, բայց նոյն իսկ ժողովրդի մե-
ծամասնութեան հասարակաց կարծիքը, որի
արտայայտութիւնը ստրկած կարող է լինել
նոյն իսկ մի լրագրում։ Այդպիսով մի հաս-
լրագիր կամ երկու լրագիրներ կարող են
գաւառը և դարձել են հասարակաց կարծիք
մեծամասնութեան այտայայտութիւն, իսկ
երեք մնացած հրատարակութիւններ յայտ-
նեցին միմիայն իրանց խմբագիրներին անձ-
նական կարծիքը։ Ո՞ր կողմն է, ուրեմն մեծա-
մասնութիւնը, երեք լրագիրների, թէ երկու
լրագիրների կողմը։

Բացի սրանից մենք կրե՛ք արուեստական
կերպով, մանաւանդ վերջին ժամանակ չնե՛ս
գրգռել ժողովրդի համակրութիւնը դեպ
Ներսէսը: Գուցէ մենք հնձում ենք այ
ինչ որ արել ենք տարիների ընթացքում
բայց ժողովուրդը ինքնուրոյնաբար ընտրու
թիւներն է արել ինքնուրոյնաբար հարիւ
րաւոր ստորագրութիւններով՝ Ներսէսին չ
ուսպիրներ է ուղարկել:

Ուրեմն Ներսէսի կուսակիցները մի թոյ

փոքրիկի խումբ չեն, որոնք ազմուխ են դը-
 րում, որովհետև իրանց լիցյլ են պում-
 ցալ ներառել կուսակիցները ներկայացուցիչ
 են ուղղի մեծամասնության ցանկում լինան
 րենք հայաբնակ ոչ մի քաղաք, ոչ մի
 զինվ չենք ծանաչում, որտեղ ընտրած լի-
 նակն մի պատգամաւոր, որին ընտրողները
 պարտաւորեցնեն յայտնվել կամ Մուրադեա-
 նի կամ Մակարի կողմը և որքան յիշում
 ենք մի երկու տեղ է եղել միայն, որտե-
 ընտրվել են խրճմանին կուսակից պատգա-
 մաւորներ, մնացած հայաբնակ տեղերում
 ընտրվել են Ներսէսի կուսակիցները:

Աւրբան և՛ կողմն է: մեծամասնութիւնը
Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ГЛАВА ПЕРВАЯ

Umsatz 1-1/2

Դատաւոր Հէջդատ դեպուստ մի յանապաւն առեւ
ւանդութիւնն և կրտարվել: Մեր իշխած գիւղի ընտ
իւնները՝ Մարտ. Գրաշտից վարդապետ գաղթեալ Նայա
թաղիներն են: Ի մասայ ժամոթ լինելով զդան
կեանքն, կարելի է հասնել այն եղբորարարութեան
որ այդպիսի գաղթականներով ընտկեցած զի
գերտած, մահաւանդ առեւանգութիւնը սովորապէս
երեւոյթ է կազմում: Առեւանգել, գլխաւորապէս
նշանաւորած օրիորդի, երիտասարդի համար դ
րանով տրամանաց է համարուած Ի հարկէ այդտ
աչ պակաս զերէ և խաղում հարմարացի հօրը վն
նելը գլխաւորից աղաւթելը, որ վերջին ժաման
հրեշտար չափերի է հասել: Զը նայելով, որ Մ
րատովի լաւին եպիսկոպոս Յօսմանի և հայ-ը
ստորջական հոգ, իշխանութեան սնօրնութեան
արդիւրված է գլխաւորը, քայց և այնպէս չարի
անում է և ահագին վէճերի, անբաւականութեան
սննինն ծախսերի ու կռիւների առիթ է դառնու
թաւանքը եղելութիւնը: Մի երիտասարդ մի տ
րուց հետ հնչանադրված է լինում մի օրիոր
հետ: Վերջում վէճ է բացվում նշանադրվածին
մտապայ մեջ, օրիորդը հրաժարվում է ամուսնան
ալով երիտասարդի հետ: Վերջինս իր հետ առ
մի քանի «կարծիւն» յարձակում են առջի
մտապայ տան վրա, կտորում են դուռը, ներս

մահաւմ մ աղկկայ հօրը մի փառաւոր քովակաւ աւա-
լուց յետոյ, վեր էն առնաւ աղջկան ու փախց-
նաւ: Տպարարական խօսքի պատիւը և ընկերոց
զայ համեմատութիւնը չէ կարելի վերադարձը վե-
շելով ապուղ բանարարութեան այն հոր, ըստ
նելի ձեւը, որ զործ էն դովել օրկուրի վրա, ոյս
քանո միայն առնել, որ օրկուրի մի օր յաջի
փաւ մ փախել խնարարելի ձկարանիքի, վերա
գառնող հայրական տունը և գանգաւ յայտնե-
աւանդաւորելի վրա: Աղկկայ հայրը դեռ ու պա-
կած է ընդունած ձեռքի, ընդիլ և բժշկի ձեռքո-
քնուլութիւններ ևն կատարվի: Գործը շարունակ
վում է և, ըստ երեոցութիւն, ծանր, լեղրպարանք կըն-
դունէ:

Ա. գիշերում արտասնել է հետևեալ անցքը. դի-
զի-ձկաւանկներէն մէկը գնում է մի համադրեղա-
ցաւ տուն, իբրեւ խնամախօս, նրա աղջիկը մի է
լիտասարգի համար ուզելու: Այլիտարական յառա-
ջարանից յետոյ բանը համոտմ է գլխօսնի զանա-
կաւթիւնը որդեշուուն: Այդ միջոցին՝ խնամախօ-
ձերունուն գուրս են կանչում: դրան մօտ առա-
ջ է դալիս նշանադրուիւն. օրկարը և խնդրում
նրան յետ կենել իր դիտարարութիւնից, յայտնա-
ջէ, որ ինքը արդէն տիրում է մի այլ երկրասար-
գին և ինէ ծնագը: հաւատակմն կը վառնէլ մի
րաձ տղամարդու: հետ: խնամախօսը դարձեալ
նկրս է գնում և մի կերպ կիստա խօշնելով իր
ասկիցութիւնը գնում է տուն: Հետեւեալ օրը՝ թի
տղայի և թէ աղջկայ ծնողները զարմօցմամբ նշ-
կատում են, որ խնամախօսը չէ՝ նորօգտմ իր
ուսձարկութիւնը: Ծերունին առիթվաձ է լինու-
յայտնել աղջկայ հօրը ինչ որ ատել էր նրան
ջիւղէ: Բարեբաղդաբար, աղջկայ հայրը հառկաց-
մարդ է լինում, աղջկանը նշանադրել է սիրա-
տղամարդու: հետ: Այս գէպը ցոյց է առլիւ, ո-
չայ գեղջկուհին ևս ասկա առ ասկա տկում
ձանաչել իր մարդկային ամենասարգան, անը-
նաբարեղի մարդկային իրաւունքները: Բայց
ծիձեռնախօով դարուն չի դալ՝ ասում է առաձ
և ի հարկէ, այդպիսի դէպքերը հազօտաղէպ բ-
ցաւ, ցաւութիւններ են: Ընդհանրապէս, հայ կինը
քաղցքում և թէ մանաւանդ գիւղում, հլու սորո-
ւ հօր և աղա ամուսնի ձեռքին, և այն տես-
նարաստիւի բաւում թէ՛ այս ինչ կնիջը թիւնա-
րեղին, այն ինչ կնիջը օրտաձաք եղաւ կատարու-
մանու: երկնիցը, մի օրվըր թիւնաւորվիլ փո-
ձեց և այն ոչ հաղիւ պատահում են մեզ լս-
այ
Այսինից 6—7 տարի առաջ վախձանովեցօտ տե-
ն
ւոյս կեկդիցու երեցիփաը: Հատարակութիւնը

ᑭ ᐱ ᓃ ᐱ ᕐ ᑲ ᑦ ᐱ ᔨ ᐱ ᓃ

ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՐԻԻ ՀԱՅԵՑԱԿԷՏԵՐԸ ԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՄ

Ճողովակապիղ պործում է իր համադրմանը, նրա համադրմանըն է այստեղ ունի: Կայց զարմանալ այն է, որ ինչն երևոյթը կրկնական էն. քաղաքն է մէջ, բաւական է յիշել, որ, ինչ ինչպիսի անմիջը ընտրութեան հնչոյ թիվը կրտած գանազան ընկերութեան համար, կամ թէ Ներքինիսան վարչոյի հոգաբարձութեան համար:

Հոտաբերողները և կր համոզվեալ...: Քա-
քանի կամակեր մեր մէջ կու էն գնացել կտակ
կատարանից, որոնք լինելով «մեծ մարդ» (հարու-
մարդ) տեղացի էն այն էլ իրանցի վառ...:

Քանի որ ամեն ինչ հիմնականում կախված է մարդկանց համայնական հասկացություններից, ապա հարկավոր է օգտագործել համապատասխան մեթոդներ, որոնք կհնարավորեցնեն հասնել համապատասխան արդյունքների:

Լանտանաւոր անտեսութիւնից յետոյ, մեր հ
ղեկներէից, լանդերից շատերը պատր մեծ հա
տութիւններ պիտի ունենային, որովհետեւ երկ
ժամանակ, հայր Վարքալութիւն գնալու համար

իր վերջին րոպեներին առատությունը թափա-
նք էր միմյաջյն վտարերի և եկեղեցյաների մեջ, եր-
չը կային ուսամեայտներ, բարեբրոժամյան շինմա-
ն կոթիկները (թէ էն այժմ էլ համարեա այնպէս է
թափառ) էր մի Լայօնեանի վտարի մեջ, մի Տաթ-
վմարի մեջ... բայց ինչ եղանակով այդ փոփոքը, ա-
հարատությունները...:—Պարզ է, կլանուիլեցան:

—Ամենից, գտյալ է կը հարցնին:—Այսպիսի
րանք կաշկերան առնի շահեցնելու, կը պատա
խանեն:—Այսօր մեր ժողովաբար չառ դո՛ւ է մնա
նիք իր երեցիկիւր իր հախարիկի ստացածը լի
լինի յանձնառ է իր յաշխարհը...: Մեր ժողովա
բարն այժ, հարգը իր կրտսերները պաշտպանել
հառ չունի վերաքննութիւն, ստուգման, չուն
կոնտրոլ, և չայլ ամենայն չարիք մտած են ի մի
մարդոց յանուստնութիւնէ:—Ո՛րք են, կրկն
ենք, մեր երեցիկների հարստութիւնները. ո՛ր
մեր հարստութիւնները, ո՛ր են մեր հասարակ
կան ստացուածքների արեւիւրները, ո՛ր են Եւ
չուպ հոգեւոր զարդի ոտանակի հազարները, ե
ոչ չաղտներից կրօնանկեումը, ո՛ր են իրանա
կը անկեպարած Նիքոնէսան դպրանոցի հարկ
հաշկարները:—Ի հարկէ՝ հաղապարհ մասնի
ները: Թէօրեան պաշտպանող անձնիքների մ
որոնք կաշկած էին շահեցնելու եղածը... և ո
բարիք գլխաւոր պատճառը այն է, որ հայ ժո
վաբար ծուռ կարծիքով է իր գարծնի զեկա

ընտրուած, և չունի միւս կարգից հնաշխ պատմութիւն: Ներքին մեզ մը փորը է՛ կ'ստիւն:—Գութ հասցնում էր, օր, տանկա-հայկն, տաննելով նրանց գտաւտական կամ Պօլսայ կ'դալին ժողովի եղբայրն զինձն:—Բնչա պարզ է մարդը ընտրել էր ազգպիս պաշտօններն համարանիս որ նրանցից շատերը և համարեա ըսելով—անընդունակ են այդ գործին, սնընդունակ ծառայելու իրանց բուն կըձանը:—Տանկա-հայկն պատմութիւն կելարով պատմութիւնում է:—Այլ քննը, շատ աղէկ ընտրութիւն է, Արիւս է՛ Էֆէնդին խօջա մարդ մըն է. կառաւորութիւն աղքին այլ բա, համարեմ ունի. ալ ինչ երկնցն է մէծ մարդ մըն է: Այլ համար պատիւ է որ աղին մէծ մարդիկ ազգային գործի դուռն կանգնին:—Այլ շատ դժուար է այդպիսին ազգբանս յաւ կարծիքները փոխել:—Տանկա-հայկն պատմութիւն է իր գտաւտութիւնը պատմութիւն:—Այլ կա շատ միւս ծանօթ է մեր աղիկ Էֆէնդին, մանտաւոր անցակային. նա ապատմութիւն մը գրել է: Պօլս է՛ Էֆէնդին մեզ մենիս յայտնի է, իրկն հարստ ազգատեր նրոն հասկը մարդ կը հիացնեն: Գարեգին է՛ Էֆէնդին ալ լուսաւոր սնն մըն է. Արիւս գաղը կըն է. ազգային թեթեւեղութիւն մը՛ կը գրէ. երտն կան նշանաւոր ճղկանկներէ կտորներ կը վեր հայկերէնի. Բարձրօրումէս կախաւորսն ալ դը

պիտակաբուհէն — և ահա այդպիսի մի շարք ան-
մուն հայեցակէտերով տեսնա-հայը անուս է իր ը-
մոր թիվաբանները, և զարմանք չէ, կարծած, որ
Պօլսէի Ազգային ժողովը լինէ չանընդունակ մարդ-
ներով, ներքեցէր պ. պ. Գափաղեան, Թեալդէստե-
ն և ընդ... Նոյն տեսակ անխիմ կերպով լինա-
ն և ուսում-հայոց մօտ, քաղաքներում ընտրութիւն-
ներ, ընկերութիւններ, պատգամաւարութեան
մասնաժողովներ Նամար... (Կուշ, ընթերցող, Կ-
նում էք մի գիւղ: Նրանք անուս էք տեղակա-
ն հասարակութեան Նեւո Այնտեղ անկախած և
Նաւարակովան պաշտօնատեղ, Ինչպէս, հող
բարձրներ, և զարգացողներ, և ասեմ տանտա-
ր Կուշ ծանօթանում էք պրանց Նեւ և առհաս-
տակ զոհ չէք մնում:—Տանտաւր ընտրելիս
ժողովուրդը շատ ցոյ կը մնայ վերջը, եթէ
ընտրած տանտաւրը չափազանց կաշառակեր
լինի: Փայթ չէ թէ նա որքան իրան կողմնա-
կը պահէ հասարակական հիմնարկութիւններ
շահեկրին: Միշտ և տնդոմ տանտաւրը չափա-
կաշառակերութիւնը ընտան ևն համարում: Ե-
տե և այդ պաշտօնը շատերը փողով ցնում են
Ժողովուրդը զոհ է մնում, եթէ իր երեցփոխը
կեղեցին երկպառակութեանը որքան չէ զարծու-
մ, եթէ նա քանի մի կպէկ տեղացւում է (չառ-
կաւ), եթէ եկեղեցու իրեղէնները ամբողջութե-
ն յանձնում է իր յայտրիմ: Գուշ տեղեկանա-

Խ. Մալումեանց

Հայկերայթեն փրջ հանդիսախանսերը որոշե-
ն որ այս խնջոյրը կազմուու համար եղած բա-
նարդադրութիւնէն աւելցած փողերով մի նուէր
իջեւի Րաֆֆիին ի յիշատակ այդ օրումն: Նուէրը
ի յիսի մի արծաթեայ սկեզոծ գրչակալ և մի

